

Forståelsespapir: Laboratorium for sameksistens (CO-EX Lab)

Baggrund

Flere vind- og solprojekter bliver i disse år enten annulleret, stærkt forsinket eller udfordret, da hensynet til natur og dyreliv gøres til en modsætning for den grønne omstilling af energiforsyningen. Dette modsætningsforhold er meget u hensigtsmæssigt, da en grøn omstilling af samfundet vil kræve massiv udbygning af VE-kapaciteten, og sådanne konflikter må forventes at forekomme oftere og oftere som følge af en stadigt stigende efterspørgsel på arealer.

Det er et uomtvisteligt faktum, at omstillingen af energiforsyningen til vedvarende energi er uløseligt forbundet med biodiversitetsdagsordenen. Det er derfor bydende nødvendigt at forlade den nuværende enten/eller tilgang og, hvor det er muligt, skifte den ud med princippet om sameksistens, da det vil forebygge, at unødige opbremsninger af grøn omstilling finder sted.

På den anden side er det dog også væsentligt at anerkende, at etablering af VE-anlæg kan have en betydning for det lokale miljø, hvor de etableres, og de presfaktorer, som VE-anlæggene måtte medføre, kan berettige, at de ikke kan realiseres.

Ved at samle og inddrage relevante aktører er der et fælles ønske om at frembringe en bedre forståelse af de mange forskellige standpunkter, og hvordan vi i fællesskab kan tilvejebringe bedre, og tiltrængt, vidensgrundlag for- såvel som løsningsforslag til, hvordan hensynet til natur og dyreliv kan ske mest hensigtsmæssigt i forbindelse med den fortsatte og nødvendige udbygning af vedvarende energi.

Situationen

Som allerede beskrevet har den gængse praksis taget udgangspunkt i uforeneligheden mellem natur og dyreliv på den ene side og etablering af VE-anlæg på den anden. Selvom fronterne ofte er stærkt trukket op, er der tværgående enighed om, at modsætningsforhold bl.a. bunder i, at området ikke er blevet prioriteret tilstrækkeligt.

1. Generelt er data og vidensgrundlag for VE-anlægs effekt på natur og dyreliv sparsom og ofte af ældre dato og af løsrevet karakter.
2. Forsigtighedsprincippet er ofte nødvendigt at tage i brug, når konsekvensvurderinger af VE-anlægs effekt på natur og dyreliv skal tilvejebringes.
3. Konklusioner og afgørelser risikerer at blive truffet på et ufuldstændigt vidensgrundlag.
4. Den nye viden og teknologiske udvikling, som den større opmærksomhed om emnet har tilvejebragt, er svært anvendelig, da omfanget af undersøgte områder fortsat ikke er tilstrækkeligt til at kunne valideres videnskabeligt.

Udfordringen

Med udgangspunkt i ovenstående situationsbeskrivelse er der et ønske om at undersøge, hvordan natur og grøn energi kan spille bedre sammen gennem tilvejebringelse af nødvendig ny data og dermed styrke viden på området.

Et hovedfokus er at understøtte og dokumentere, hvornår VE-anlæg og natur/dyreliv kan sameksistere – ja måske ligefrem bidrage positivt til biodiversiteten, hvad korttids- og langtidspåvirkningen er, og i hvilke tilfælde der er tale om decideret negativ påvirkning.

Herudover er et andet væsentligt element at undersøge, hvordan de regulatoriske rammer for natur og klima kan spille bedre sammen, så bekæmpelse af natur-, biodiversitets- og klimakrisen forhåbentligt i højere grad vil komplementere hinanden fremfor at være hinandens modsætninger.

Tilgangen

Via etableringen af et åbent laboratorium for alle interesserede aktører vil der med udgangspunkt i eksisterende og nye VE-projekter som caseområder blive identificeret specifikke udfordringer med henblik på at opnå et bedre vidensgrundlag og dermed hvilke muligheder såvel som forhindringer, der er for sameksistens mellem VE-anlægget og det lokale natur/dyreliv.

Ved at samarbejde med faglige miljøer omkring VE-anlægsbetydning for det lokalområde, hvor de enten allerede er eller vil blive etableret, vil den viden, som genereres, dels kunne anvendes specifikt for det pågældende projekt, dels tilføre en større forståelse af påvirkninger på natur og dyrelivet. Det vil bidrage positivt til fremtidige miljøkonsekvensvurderinger og give VE-udviklere en bedre forståelse for påvirkningerne fra VE-anlæg, hvilket vil styrke teknologien og innovationen på området, således at der i højere grad kan blive plads til begge hensyn.

Herudover skal laboratoriet undersøge de regulatoriske processer med henblik på at afdække, om det er muligt at styrke lovgivningen, så undersøgelser af sameksistens bliver en del af den regulatoriske ramme inden for klima og miljø.

Laboratoriet indleder arbejdet med en samlet analyse af de to spor, hvor relevant forskning og data fra ind- og udland indsamles og analyseres. Det skal være med til at skabe klarhed over den nuværende situations udfordringer og styrker. Analysen vil blive udarbejdet af en uafhængig instans.

Herefter skabes en organisation i samarbejde mellem relevante parter inden for natur og klima. Organisationen vil få til formål at identificere relevante områder, hvor der mangler viden, således at datagrundlag og innovation understøttes og styrkes.

Der findes allerede en række relevante projekter i Danmark, som vil være oplagte som case-områder. Det kunne f.eks. være jomfruhummerfiskeri ved den kommende Hesselø havvindmøllepark, fortrængningseffekten af havlitten ifb. med energi-ø Bornholm eller havvindsfundamenternes effekt på fisk og havpattedyr etc., mens på land kunne det være særligt relevant at se på flagermus og fugle, herunder VE-anlægs påvirkning af yngle- og rasteplasser og fourageringsmuligheder. Eller om arealer, hvor der står VE-anlæg kan bidrage til øget biodiversitet og skabe nye levesteder for insekter, dyr og planter ved fx at etablere levende hegn, frugtlunde og vandhuller.

European Energy har allerede besluttet at stille Omø Syd Havvindmøllepark til rådighed som test-projekt, hvor man både i forbindelse med opførelsen af anlægget og ibrugtagelsen vil kunne få bedre data for fuglenes påvirkning i området såvel som afprøve eksisterende og nye muligheder for mitigerende tiltag. Under driften af parken foreslås monitorering, hvor interesserede stakeholdere kan deltage. Projektet kan således agere laboratorium for undersøgelse og innovation til gavn for naturen i området.